

TASPINAR

İÇİNDEKİLER:

Büyüklerimiz ve Köylülerimiz:	Ö. Çetintaş
Toprak Kanunu Çıkarılması:	O. Attilâ
Toprak Anamıza Selâm Olsun:	C. A. Kansu
Çocukluk Çağı ve Çocukluğa Dair:	O. T. Pamirli
Cem:	E. Â. Bakı
Taşpınar'dan Damlalar:	C. Şıpka
Tarım Kredi Kooperatifi:	E. Dehşetî
Dehşetî'den:	H. Nur
Vehbi'den:	H. Turan
Düğün Türküsü:	H. Aksoy
Merih:	N. Özzaim
Güz:	B. Goeul
Ninni:	M. Türkkan
Öğretmen:	O. Attilâ
Toprak:	E. Â. Bakı
Keskinoğlu Hasan Ekmel:	M. Öner
Afyon Nüfusu Üzerinde İnceleme:	O. T. Pamirli
Halkevi ve Sahne:	E. Â. Bakı
Eski Zamanlarda Yaşayış:	
Evimiz İçinde:	
Ülkü'nün Yayınladığı Şiir Kitapları:	

AFYON
HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 120 - 125
Ocak — Haziran 1945

DOĞAN BASIMEVİ - AFYON

Nb

İ T İ Z A R

Dergimizin yayımı, elimizden olmayan sebeplerden ötürü, gecikmiştir. Okuyucularımızdan özür dileriz.

T A Ş P I N A R

Afyon Halkevi Dergisi

Afyon ve Çevresinden Yankılar Belirtmeğe Çalışır.

SAYI: 120—125.

Ocak — Haziran 1945.

BÜYÜKLERİMİZ VE KÖYLÜLERİMİZ...

*“Türkiye’nin Sahib-i Hakikisi ve Efendisi,
Hakikî Müstahsil Olan Köylüdür,”*

ATATÜRK

“Topraksız köylüye işliyeceği toprağı kendi malı olarak temin etmek, bugün başarmak üzere olduğumuz bir teşebbüstür. Bundan da, Türk milletinin ileri ve kudretli olması için büyük ümitler besliyoruz. İşliyen köylünün bütün emeğinden ve kazancından tamam olarak kendi ailesinin faydalanması ve kendi öz toprağını verimli ve bayındır kılması, Türk milletinin son yirmi sene içindeki hayırlı inkılâpları arasında en üstte göze çarpan parlak eserlerden biri olacaktır. Asırların fena geleneği olan bir toprak sistemi, hür insanların yaşadığı yeni ve ileri sisteme çevrilmek üzeredir. Cumhuriyet, toprak dağıtımı ile beraber olarak donatım işlerini de düşünmüştür. Köylü kalkınması büyük dâvasının içine daldıktan sonra, ihtiyacın göstereceği yeni tedbirleri, iktidarımızda olan bütün vâsıtalarla, durmadan temin etmeğe çalışacağız.”

İSMET İNÖNÜ

TOPRAK KANUNUNUN ÇIKARILMASI MÜNASEBETİLE

Tarım ve Toprak Meselesinin Ele Alınışı İlmî Gerçeklere ve
Zaruretlere Dayanıyor...

ÖMER ÇETİNTAŞ

Ekonomik faaliyetler milletlerin yaşayışlarında, yalnız ekonomik yapının çehresini çizmekle kalmaz; tarihî maddiyetçilerin iddialarını, muayyen ve ölçülü sınırlar içinde, doğru çıkarır: bir memleketin tarım ve sanayi durumu o memleket halkının sosyal, kültürel ve moral yaşayışında tesirler, tepkiler doğurmaktan hali kalmaz. Bir millet hayatında doğru olan bu tez, milletlerarası yaşayışta yani dünya tarihinde de, gene mutlak ve umumî düşüncülerden sakınmak şartı ile, hakikattir.

Önemi büyük olan bu ekonomik faaliyetler tefekkür tarihinin başındanberi devlet adamlarını, iktisatçıları, tarihçileri, hukukçuları ve feylesofları, sosyologları, hülâsa düşünme ve yapma mevkiinde olan her insanı çok yakından ilgilendirmiş; iktisatta ve felsefe tarihinde bir çok düşünüş tarzlarının ve mekteplerin doğmasına sebep olmuştur. Liberal Mektep; ekonomik strüktürün, umumî ve mutlak olarak, her yönle cemiyet yapısı olduğunu iddia edecek kadar ileri giden maddiyetçi mektep ve bu iki mektebi tefekkür tarihinde bağdaştırmağa çalışan Tarihî Mektep uzun yüzyıllar boyunca Avrupa tarihinde birer otorite ve devlet adamlarına hareket noktası, hatta ilham kaynağı olmuşlardır.

Onyedinci yüzyıla kadar karşılıklı münasebetler içinde gelişen ve devam edegelen bu ekonomik faaliyetlerin ağırlık merkezi İspanyol Merkantilistleri tarafından ticaret zannedilerek tarım ve sanayinin rolü küçümsemiş ve İspanya devlet adamları ticarete önem vererek memlekete altın toplamağa koyulmuşlardır. Bu zihniyetin pek tabii bir sonucu olarak tarım gelişmemiş, toprak ve köylü meseleleri ve bunlardan doğan birçok sosyal problemler geri plânda kalmışlardır. Onsekinci yüzyılda, Fransada, Fiziyokratlarla bu ekonomik tefekkür bir tepki doğurmakta gecikmemiş, ziraî istihsal ve toprak baş yeri almışlardır. Fiziyograsi ancak ziraî faaliyetin gerçek kıymet yarattığına inanıyor ve istihsalin yegâne kaynağını toprakta buluyordu. Bu

telâkki Doktor Quesney (Kene) nin elinde her ekonomik faaliyetin dönüp dolaşarak tarıma müncer olduğu bir (deveran nazariyesi) halini almıştı. Bu telâkkiden ilham alan Fransız devlet adamları İspanyada unutulmuş tarıma lâyık olduğu yeri verdiler. Onsekizinci yüzyılda, Liberal Mektebin doğduğu İngilterede, tarım gözden düşmemiş olmakla beraber yeni keşiflerin doğurduğu makine ve fabrika hayatı ve (serbest rekabet)in tanzim edeceği (otomatik iktisadî faaliyetler düzeni) düşüncesi şüphesiz ki, zihinlerde sanayii ön plâna geçirecek ve Britanya adalarını fabrika bacalarından yükselen dumanların ekin semalarını kararttığı bir memleket haline getirecekti.

Halbuki, ekonomik ve sosyal hadiseleri yalnız birer cephesinden görerek mutlak ve genel prensiplere varmanın doğru olamayacağı söylenebilir. Toplu yaşayışın muhtelif belirtileri olan sosyal hadiseleri zaman ve mekân şartları gözetilmeksizin mutlak (Absolu) kanunlara tâbi kılmak nasıl kabil değilse sosyal hadiselerle daima müterafik ve girift olarak cereyan eden ekonomik olayları da yalnız, genel ve değişmez olduğu zannedilen prensiplerin ışığı altında incelemek ilmî bir metod veya şaşmaz (exacte) bir yol sayılamaz. Ekonomik olaylar yalnız iktisad prensiplerinin düzenlediği faaliyetler değildir. Merkantilizm doğru olsaydı bugün İspanya'yı dünyanın dört bucağına mal satan ve buralardan memlekete altın taşıyan haris bir tacir kılığında görecektik. Yahut Türkiye'nin ham madde alıp mamul eşya satan bir sanayi memleketi olması gerekecekti. Halbuki dünyanın her yerinde bugünkü durum tarihî, ekonomik, sosyal ve hatta politik şartların ve zaruretlerin daimî tesirleri altında bambaşka şekiller almış bulunuyor. Bugün bir millet iktisadiyatı ziraî, sınaî, ticarî faaliyetlerden dokunmuş canlı bir organizma (uzviyet) tir. Bir uzviyet yaşayışı nasıl muhtelif unsurların ve çeşitli uzuvların karşılıklı tesir ağı içinde müşterek faaliyetleri ise ve bu unsurlar nasıl irsiyet taşıyorlarsa bir millet ekonomisi de öylece birçok olayların tesiri altında düzenlenmiş ve tarihî vakıalar saklayan ziraat, sanayi, ticaret, ulaştırma gibi muhtelif şubelerin küllüdür. Bu vakıa içinde her memlekette tarım yerini almış bulunuyor.

Türkiyemizde de, bu görüşün sonucu icabı, bir tarım hayatı vardır. Ve gene olayların bu kompleks ve sistemli gelişmesi sonunda Türkiye, hakim (dominant) karakter anlamında, bir tarım memleketi

olmuştur. O halde ziraatimizi tanzim etmek ve inkişaf ettirmek, bizim için, hakikatlerin zorladığı hayati bir zaruret oluyor.

Ele alınışı ancak Cumhuriyetle başlayan bu dâvada, pek çok işler yanında, en önemli mesele şüphesiz ki toprak dağılışının, bu ekonomik terakkiyi ve bunun beraberinde sürükleyeceği birçok ilerleyişleri mümkün kılacak şekilde tanzimidir. Bu işi yapmamanın zararları ölçülemeyecek derecede büyük olan bir ilmî hakikatlara direnme ve zaruretlere kaale almama demek olacağını yukarıdanberi verdiğimiz izahatla isbat etmiş olduğumuzu sanırız.

Bu tarz düşünce (Çiftçiyi topraklandırma kanunu)nun haricî tesirler veya başkalarından özenme hevesinin tesiri altında çıkarılmış olduğunu iddia edecekler cevap da olabilir. Filhakika, uzun çalışmalardan sonra, Saracoğlu Hükûmeti bir (Çiftçiyi topraklandırma kanunu tasarısı) hazırlamış ve bu tasarı Meclis encümeninde birçok tadiller ve Büyük Millet Meclisinde günlerce süren hararetli tartışmalardan sonra 11-6-945 günkü oturumda kabul edilerek memleket muhtaç çiftçiye, devlet elinde ve hususi şahısların tasarrufunda bulunan geniş toprakları dağıtma işini tanzim eden bir kanuna kavuşmuştur.

Bu kanunun çıkarılışı, her şeyden evvel, toprak işile uğraşmayı kendine meslek edinen ve nüfusumuzun yüzde seksenini bulan köylü vatandaşlardan çoğunun işlemeğe yeter toprağa malik olmayışlarına mukabil birçok illerimizde, geniş toprakların bizzat müstahsil olmaları mahdud ellerde toplanmış olmasından doğan sosyal ve bu toprakların lâıki veçhile işletilememesinden doğan ekonomik mahzurları bertaraf ederek yarınki Türkiye'yi yaratacak ileri tarımı ve müreffeh köylüyü meydana getirmek gibi yüksek ve ulvî bir davanın başarılması amacını güdüyor.

Kanunun mükemmel olduğunu söylemek sadece bir iddia olur. Esasen bugünkü şartlar içinde, her bakımdan noksansız bir toprak kanunu yapmanın kabil olduğu söylenebilir mi? Bir çok memleketlerin edindikleri tecrübelerle dayanarak diyebiliriz ki; topraklandırma işinin muvaffakiyeti dört başı mamur, mevzuattan çok tatbikatteki maharete dayanıyor. Yüksek millî menfaatler karşısında feragat hissi ve anlayış zihniyeti, iyi bir tatbikatla birlikte, davayı başarıya götüren âmiller olacaktır. Toprak dağıtımının lüzumu hakkındaki münakaşayı zait ve yersiz sayarak, mevzuatta ve tatbikatta görülecek aksaklıkları, hüs-

Toprak Anamıza Selâm Olsun!

OSMAN ATTILÂ

Biz toprak insanlarıyız: bizi toprak doğurdu, toprak büyüttü, toprak yaşıyor; onsuz olamayız.

Yüzyıllardanberi onun için didiniyor, onun için sıtmadan kırılıyor, onun için ölüyoruz: toprak Türk'ün ayrılmaz gövdesidir. Et tırnaktan ayrılır mı? İşte biz toprakla böyle ilgili, böyle bağlı, böylece sarmaş-dolaşız. Alnımızdaki teri, gözümüzdeki yaşı ona döktük; onu kaç kere kanımızla yuğurduk... Onun için bu topraklar bin kere, onbin kere Türk'tür!..

Vatanımıza yeni bir gün doğuyor, gözümüz aydın. Yıllardanberi yapamadığımız büyük kalkınmağa başlıyoruz: topraksız köylü kalmıyacak!

Bir şey insanın malı olunca kıymeti artmaz mı? Eğreti olana verdiğimiz değer nekadar içten olsa yine azdır. Çünkü, eğreti malın kıymeti bilinmez!

İşte bu maksatla; toprağa döşegi gibi boylu boyunca uzanan, toprağı döşegi gibi kucaklayan ırgatı toprak sahibi kılmak dâvâsı gerçek oluyor. Yerden göğe kadar sevinmekte, şenlik yapmakta hakkımız var. Türkiye'yi bir adım daha ileriye götürüyor; toprak anamızı milletçe bir daha, bir daha kucaklıyoruz.

Toprak çocuğu olarak, toprak insanı olarak: nihayet bu toprağın üstünde yaşayanlar olarak bayram edelim.

Bayramımız kutlu, gelecek günlerimiz mutlu olsun, Tanrıdan dileylim.

Selâm olsun, sevgili toprak anamıza selâm olsun...

nüniyetten ayrılarak izam etmenin hakikati çıkaracak ilmî bir tartışma değil, bir maksat için başvuru olan çare olabileceğini kabul edelim. Büyük bir davanın mevzubahis olduğu bir meseleyi inceleyişte bu yola sapmak memleketin inkişafını baltalamağa yeltenmek olur. Yoksa, davanın başarılması ışığı altında yürüyerek eksiklikleri ve aksaklıkları tartışmak ve daha iyi sonuçlara varmak bu yurdu seven her insanın mümkün gördüğü ve istediği şey değil midir? Davayı bu anlayış zihniyeti ve yapıcı ruh ile ele alarak muvaffak olacağız.

ÇOCUKLUK ÇAĞI VE ÇOCUKLUĞA DAİR

Dr. Ceyhan Atuf Kanşu

Anadolu tarihinde, kahramanlığı ve canlı yaşayışıyle yer etmiş böyle eski bir şehirde, Afyonkarahisar'da, sizinle konuşmuş olmak, bana derin bir bahtiyarlık veriyor. Çocukluğu çok kısa bir zaman içinde, türlü yönlerden incelemek isteyen konum, bana öyle geliyor ki, içinde, yaşamanın şevkini duyduğumuz bu vatanın ve daha ötede, çok acı çekmiş dünyamızın, kendine büyük bir ülkü arayan dünyamızın, en canlı ve fakat o kadar da işlenmemiş bir konusudur. Birdenbire, şöyle bir soru sorulabilir: yaşadığımız hayat, çok kez biz erginlere, biz yetişkinlere göre kurulmuş bir hayattır. Öyle ise böyle bir yaşayışı bırakıp, geçip gitmiş bir çağ üzerinde, çocuklukta durmak bir cins hayattan kaçma değil midir?

Bir ergin dili ile bu çok haklı sorudur ama, biz, gözlerimizi egoist olan bu erginlik dünyasından, asıl gerçek millî yaşayışa çevirsek, bu sorunun anlamını bütün bütün kaybettiğini çok açık olarak görürüz: bir kerre görürüz ki, köyde ve kentte, asıl hayatı devam ettiren, hayata ölmezliği getiren, unuttuğumuz ve boşladığımız çocukluktur. Yine görürüz ki, vatanımızda köyde ve kentte, her gün yeni bir beşik sallanmakta, hergün bir kadın doğum sancılarında bah-tiyar bir ümit yemişle kurtulmakta ve yine hergün vatan gökleri-ni, yeni doğmuş bir çocuğun sesi doldurmaktadır. Hayata öz değe-rini veren bu başlangıç, bu meçhûl başlangıç, işte, henüz bütün dün-ya çilesinden habersiz, böyle küçük bir insanoğlu örneğiyle dünya-mıza gelmektedir. Çocukluk çağı bu bakımdan bizim "hayatımıza bir başlangıç,, getirmektedir. Bütün başlangıç bu gibi, insanoğlunun bu başlangıcı, daha doğrusu hayatımızın bu başlangıcı bellibelirsiz ne büyük ümitlerle, ne büyük maceralarla doludur! Biz, istersek bu başlangıca çok aydınlık bir kader kazandırabiliriz. Ve önceden, ay-dınlatılmış, çok iyi geliştirilmiş böyle bir başlangıç, ilerledikçe ve

fâniliğin asıl özü olan ölüme yaklaştıkça, içinde yaşadığımız vatan parçasını çok daha güzel, çok daha sevimli ve çok daha iyi yapar. Hayatı iyileştirmenin, hayatı güzelleştirmenin en birinci çaresi, haya-ta ait kuvvetleri, daha doğrusu, hayatın öz ve zengin kuvvetlerini tanımak ve böylece, bu kuvvetleri, iyi ve mânalı bir hayat için, işlemek ve bir teviye işlemektir. Burada, işte (çocukluk) bir başlan-gıç olma bakımından hayatın ilk zengin kuvvetlerini ifade eder ve iyi bir hayat, bu ilk kuvveti, yani çocukluğu işlemekte, çocukluk ça-ğına kendi değerini, kendi öz gelişmesini bahşederek kurulabilir. Hepimiz biliriz ki, vatanımızda ve çok kez köylerimizde, hayatın bu ilk kuvveti, bu başlangıç unutulup gitmiştir. Çocuk doğar, ana ona ancak tabiatın isteklerini verir: onu emzirir, ona bakar, onu uyutur. Çocuk bu arada, kendi yalnızlığında, kendi kendine gelişir. Ana ba-banın çocuk üzerindeki düşüncesi şöyledir: Çocuk ana babaya ben-zemelidir. Çocuğun hiç bir özeliği yokmuş gibi, o, geleneklerin gö-reneklerin eline bırakılır. Anadoluda çocuk ölümü çok fazladır. Bu ölümün sebebi arasında, cahillik ve yoksulluk başta gelirse de asıl büyük sebep, aydınlarımızın bile, çocukluğu kendi öz dış ve iç ya-pısı ile tanımamış olmaları ve çocuğun üzerine, yalnız kendi bakı-mlarından yüklenmiş olmalarıdır. Ama, çocukluğu unutmanın suçluları biz değiliz. Bizim bütün yapılarımız, bütün felsefemiz, bütün edebi-yatımız ve asıl bütün yaşayışımız hep, erginliğe, hep yetişkinliğe ku-rulmuştur. Gıdalarımız çok iyi gelişmiş bir ergin beslenmesine göre hazırlanmıştır. Evlerimiz yine yetişmişleri barındırmaya göre kurul-muştur. Bu çok derin bir tarih çağındanberi böyle gelir. Bu mem-leketin çocukluğu acı bir şekilde unutulmuş, ezilmiş ve bir yana bı-rakılmıştır. Yüzyıllarca bu memlekette, çocuk ruhu üzerine daima erginlerin istekleri ve düşünceleri kurulmuştur. İlle çocukların büyü-ğüne benzemesi, büyüğü gibi yaşayıp gelişmesi istenmiştir. Okullar-da, çocuğa kendi dünyasına ait şeyler değil, büyüklerin dünyasına ait şeyler okutulmuştur. Eğitim bakımından, yüzyıllarca, çocuk har-canmış, âdetâ büyükler tarafından bir devin bir küçük çocuğu par-çalayıp yemesi gibi son küçük parmak kemiklerine kadar yenip biti-rilmiştir. Edebiyatımızda da böyle olmuştur. Divan edebiyatı her ba-kımdan bir ihtiyarlık, bir olgunluk edebiyatıdır. Bu edebiyatı ancak ergin-ler, yaşlılar okuyabilir anlayabilir. Beri yanda ise edebiyatımız çocukluğu

unutmuştur. Sanki Türkçe çocukların değilmiş gibi, dildeki bu bölge, çocuklara ait bu bölge unutulup gitmiştir. Gerçi, ninnilerde ve Anadolu'nun her evinde yaşayan masallarda, çocukların dünyasına ait edebiyat yaşıyordu. Ancak çocuk, dilin bu alt tabakalarından kurtulup, asıl engin yaylâ havasına çıkamıyor, büyük edebiyat kendi kucagında ona hiç bir sevgi bağışlamıyordu. Ne oldu? Çocukluğu unutulduğu için bu memleket, hayata ait o başlangıç kuvvetini, hayatın en zengin ve en taze kuvvetini kaybetti. Ve böylece, çocukluğu kaybolunca Anadolu bozuk, sefih ve ülküsüz, kendini düşünen bir ihtiyarlığın elinde kaldı. Ancak, yakın tarihimizde çocukluğu kurtarmak için, çocukluğa kendi değerini vermek için bir takım ustalar bazı kımıldanışlar yapmışlardır. Bu ustaların başında İstanbul Muallim Mektebi'ndeki ıslâhatı ile Sâtı B. gelir. Sâtı B. in, çocukluğumuza yaptığı hizmeti şöyle derleyebiliriz: Sâtı bey çocukluğa göre bir eğitim düşündü. O zamana kadar çocuk, hep büyüklerin istediği bir eğitimle yetiştirilmişti. Sâtı bey bu meseleyi ele alır ve bir nutkunda şöyle der: «Mekteplerde muallimlerin pek tenbel bir surette vakit öldürmeye çalıştığını, talebelerinden miskince bir inkiyat ve mutavaat istediğini, dersleri harfi harfine ezberlettiğini, kitapların hepsinde hükümdar hakkında bir çok methiyat bulunduğunu ve fakat hürriyet, vatan, hak, fikir ve kelimelerinden eser bile olmadığını görürüz.» Yine çocukluk üzerinde millî eğitim bakımından duran ve Sâtı beyden daha ileri giderek çocuğu bir milletin bağrında tanımya çalışan Ziya Gökalp te, böyle bir çocukluk ustasıdır. Ziya Gökalp millî düşünceyi çocuk eğitimine kadar yaymak ve böylece çocukluğa millî bir renk vermek ister. Bu isteğini, bir takım şiirler ve masallarla tatbik eder. «Alageyik masalı» gerek Türkçesi ile gerek çocukluk çağından aldığı lirik ışıkla, Ziya Gökalp'in çocukluk ustalığına en büyük örnektir. Küçüklüğümde, bu ustanın çocukluğum üzerinde büyük etkileri olmuştu. «Altın Işık», adlı kitabını sevinçle okur ve böylece millî hayatta kendime ait bir ağaç gölgesi bularak mesut olurum.

Edebiyatımızın çocukluğa yönelişi ise, Tevfik Fikret'le başlar. İlk defa Türkçeyi çocuklar için kullanmayı Tevfik Fikret düşünür; onun çocuk şiirleri hatırımdadır. Bu şiirler çocukluk, şiirlerine ait ilk örneklerdir. Bu şiirler başarılı şiirlerdir. Çocukluğun kendi dünyasını kavrarlar.

Tevfik Fikret'in daha aydınlık bir yönü, edebiyatımızda ve düşünce hayatımızda ilk defa olarak çocuklara inanması ve bedbaht bir milletin, güzel yarınını çocuklardan beklemiş olmasıdır. «Sabah Olursa», adlı şiirinde, bu imanını çok güzel ifade eder:

«Evet sabah olur, sabah olacaktır geceler,
Tuluû haşre kadar sürmez âkibet bu sema,
Bu mai gök size açar bir gün melûl olma,
Hayata neş'e güneştir, melâl içinde beşer,
Çürür bizim gibi... Siz, ey fezayı ferdanî,
Küçük güneşleri artık birer birer uyanın.,»

Şimdi biz çok başka bir bölgeye girelim; çocukluğun asıl kendisini, çocukluğun ne olduğunu, onun iç ve dış yapısını, onun varlığını ve bütünlüğünü gözden geçirelim; çocuğun iki yapısı vardır: 1— Dış yapısı, 2— İç yapısı. Bu iki yapıda, bizlerden, yani erginlerden başka ve ayrı olarak gelişir. Çocuğun dış yapısını yani; onun vücudunu ve işleyişini en güzel deyimleyen şey, çocuğun ergine kıyaslanınca, büyük bir hızla gelişmiş olmasıdır. Çocukluk bir gelişme çağıdır, bu erginliğin yapraklanmış haline bakılınca bir tomurcuklanma, çiçeklenme ve filizlenmeğe benzer, ve bu tomurcuklanıp filizlenme o kadar hızlı olur ki, bundan sonra, gelişme bakımından ergin ve yetişkin insana hiç bir şey kalmaz. Çocuğun dış yapısına ait bu gelişme gerçeği yanında yine çocuğu, erginden ayıran en belirli, fizyolojik gerçek, çocuğun biteviye değişen bir varlık olmasıdır. Çocukluk çağına ait bu değişme, bu sonsuz ve artsız arası değişme, bana öyle geliyor ki, hiç bir büyük adamın o durgun değişmesiyle kıyaslanamaz. Çocuk doğuyor, o dünya yüzünde yaşamak için bu hali ile ne kadar eksiktir: henüz dişleri yoktur, iskeleti büyük bir insana göre çok zayıf ve çelimsizdir, iç organları taptaze ve ancak, o kadar tecrübesizdir. Bir büyük insanın karaciğerini düşününüz, bu karaciğer ne büyük maceralardan geçmiştir: Dünyanın bütün nimetleriyle olgunlaşmış, türlü zehirleri tatmış ve en sonunda büyük bir iştihâ ile her türlü nimeti yeniden denemek gücünü kazanmıştır. Çocuğun karaciğeri ise öyle aşırı denemelere dayanamaz, o dünya nimetlerine karşı saf bir sevgi taşır, bu nimetler içinden yalnız en faydalısını, en temizini seçmekle kalmaz, belki, çok iyi bir akılla, karaciğerine karşı eşsiz bir dostluk gösterir: onu değişmesi, gelişmesi ve iyi yaşaması için korur.

C E M

*Tekrardan istersem yaşamasını,
Ben o günlere dönebiliyorum.
Bir ayna karşısında,
Kendimi ezberliye biliyorum..*

*Küçülmek lâzım geliyor,
Bir tutam sarı perçem alımda,
Ve masmavi gözler,
Dünyanın bu çocuğunda
Dünyayı seyretmek için.*

*O dünya, kurula dursun,
Oyuncaklarım yerli yerinde dura..*

*Mektebe verildim, hesaba başladım bir gün,
Lâkin iki kere ikinin dört olduğunu
Bilmeden mes'uttum...*

*Aynı cinsten olmasada,
Toplayıverirdim dünyayı bir kalemde.
Şimdi öylemi ya!..*

Osman T. PAMIRLI

İşte, sonradan kaybolan ve bütün ömür boyunca hasretle aranı-
lan bu iki kader dalı, gelişme ve değişme, çocukluk çağının büyük
zenginliğini yapar. Çocuğun duygu organları da, sinir sistemi de böyle
bir gelişme ve değişme kanununa uyar. O, dünyaya deneyerek, or-
ganlarını tam sırasında geliştirip dünyayı yoklayarak büyür.

(Arkası var.)

HAKİKATIN GÖLGESİNDE...

Edip Âli Baki

*Fikri açık, kalbi açık, eli açık, gözü açık,
alını açık, ağzı açık... Mâna araları birbi-
rinden ne kadar açık!*

*Yüksek sanatkârın güzel eserinde, tesa-
düfün rolü pek azdır.*

*Masum ve muhtariplerin gözlerinde bir
inci letafeti gösteren gözyaşı, âcizlerin
müdafaa silâhı olduğu vâkit, kıymetsiz bir
çakıl taşı halini alır.*

*Bir öğüt : Doğrunun kabalığını, eğrinin
nezaketine tercih et!*

*Ne kadar zengin olursa olsun, hırsızlar-
la dalgavuklar, bu âlemin pazarında, izzeti
nefis cevherini satın almaya muvaffak
olmadan göçüp giderler.*

*Tuhaftır! Yalan uydurmayı bilmeyenler,
uydurulan yalanın farkına pek iyi varırlar.*

*Gururun kıymet derecesi : Hırsızın gururu
sıfır, cahilinki hiç, âliminki yarım, sanat-
kârınki bir şey.*

*Hem tilkiliğe heves etmek, ve hem de ze-
ki olmamak, ne hazin!*

*Kötüleri hoşnut etmiye yeltenen kişi, kö-
tülüğe ilk adımı atmış sayılır, artık çabuk
yürür!*

Tarım Kredi Kooperatiflerinin Gelişmesi Yolunda...

CEMAL ŞIPKA

2836 Numaralı Kanunla teşkil olunan Tarım Kredi Kooperatiflerinin şimdiye kadar geçirdikleri muhtelif safhalarla bugün arzettikleri durum kıyaslanacak olursa bunların, vazı kanunun murad ettiği kadar faydalı olmadıkları görülür; bugün bütün Türkiyede hali faaliyette bulunan 583 Tarım Kredi Kooperatifinin 337 si çalışabilmekte, geriye kalan 246 kooperatif ise tasfiyeye muhtaç bir halde bulunmaktadır.

Çiftçilerimizin krediye muhtaç oldukları ve Kredi Kooperatiflerinin de bu ihtiyacı karşılamak ve ortaklarına kolay ve ucuz kredi temin etmek ergesile kuruldukları düşünülecek olursa bahse mevzu teşekküllerin inkişaf edememelerinin neden ileri geldiği sorulabilir. Bu vaziyete âmil olan sebepleri üç kısma ayırmak mümkündür:

Eleman yokluğu; ortaklarda kooperatör zihniyetinin yokluğu, yönetim ve kontrolde kifayetsizlik.

1— Eleman noksanlığı, Tarım Kredi Kooperatiflerinin bütün acılığı ile duyduğu bir meseledir. Ekseriyetle köylerde tesis edilmekte olan bu teşekkülleri idare edecek, yaşatacak, muhasebesini tutacak, Yönetim ve Kontrol kurullarına karşı sorav ve görevini kavramış bilgili gençleri bu teşekküllerin çerçevesi içine almak her zaman, her yerde mümkün olamamaktadır. Köy muhitine intibak edememek, dar bir muhit içinde tahayyül ettiği hayatı bulamamak, diğer memurlara verilen haklardan mahrum bulunmak yüzünden Lise veya Ortaokul mezunları bu işe heves etmemektedir. Derme çatma elemanlar, muâmelât ve muhasebeye bigâne Yönetim ve Kontrol kurulu üyeleri ile bu kredi teşekküllerinin daha faydalı bir vaziyete geçmelerini beklemek fazla hayale kapılmak demek olur.

Bazı ahvalde bir kaç kooperatifin bir elemanla idare edildiği görülmektedir ki bu da hissedilen noksanlığın acı bir delilidir.

Tarım Kredi Kooperatiflerinin erge ve görevlerini hakkile kavramış elemanlara kavuşabilmesi için bu teşekküllerde vazife alacak gençlere muhitlerini yadrgatmıyacak imkânlar verilmeli, istikballeri temin edilmeli, diğer memurlara verilen haklar bunlara da teşmil edilmelidir. Memnuniyetle haber alıyoruz ki Ziraat Bankası Genel Direktörlüğü eleman noksanlığını esaslı surette halletmiye karar ver-

miş bulunmaktadır. Bu cümleden olarak kooperatif memurlarına aynı yardım yapılmasına ve çocuk zammı verilmesine karar verilmiştir.

2— Tarım Kredi Kooperatiflerinin bugünkü verimsiz durumlarının en önemli sebeplerinden biri de, ortakların düşünce ve karakter bakımından bir kooperatörden beklenen vasıfları haiz olmamalarıdır; birlikte başarma, birbirine inanma prensiplerine dayanan bu gibi müesseseler ortaklarının, elde ettikleri kolaylıkları fena bir şekilde kullanarak borç ödememek gibi kötü bir düşünceye kapıldıkları, kendi kendi öz varlıkları olan bu küçük kredi müesseselerinin verimsiz bir hale düşmesine, kapitallerinin donmasına sebebiyet verdiklerini görüyoruz.

Kooperatif alacaklarının hemen umumiyetle icra yolile tahsiline mecburiyet hasıl olması da ortaklardaki Kooperatör zihniyetinin bazan normalden aşağı bulunduğunu gösterir. Türk köylüsünde Kooperatör ruhunun teessüs etmiş olmasını görmek her Türkün dileğidir. Temiz duyguların, kardeşliğin itimat ve beraberliğin birer mabedi olan bu küçük Köy Bankalarını kuranlar için, açılan bu feyizli ve nurlu yolda nasıl yürüneceğini anlamak ve bilmek bu teşekküllerin yaşamasında büyük bir rol oynayacaktır.

3— Kooperatif ortakları her yıl normal genel toplantılarında içlerinden bir kaç ortağı yönetim kuruluna, lüzumu kadar ortağı da Kontrol kuruluna seçerler. Bu seçmede ortağın bu ödevlere ehliyeti çok defa ikinci plânda yer alan bir nokta gibidir.

Sorav yükümünü kötümser bir gözle gören ortaklar bu işe yanaşmak istemezler. Kabul edenler de çok defa bu işlerin ehli değildirler.

Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu bu, kurulların görevlerini çok geniş mânasile organize etmiş, hatta en küçük bir kayıt muamelesine kadar ilgi göstermelerini lüzumlu kılmış bulunduğu halde ne yönetim kurulu, ne kontrolörler bu lâzimeye hiç bir zaman riayet etmemişlerdir. Biz onları mazur görüyor ve bu görüşümüzde haklı olduğumuzu zannediyoruz. Çünkü nihayet bir kültür ve seviye meselesi olan bu işlerin daha rasyonel bir şekilde yürüyebilmesi, kapasitelerin daha olgun bir tarzda karşılanabilmesi ancak bilgi ve görgüye istinat eden kollara ihtiyaç gösterir. Köylümüzün kalkınması işinde bu ihtiyaç her zaman biraz daha fazla hissedilecektir.

DEHŞETİ'DEN

PARÇALAR

(Torunu Eaver Dehşeti'den alınmıştır.)

Derdi aşka mübtelâ oldum şu günlerde yine
Kendi başıma belâ oldum şu günlerde yine.
Bir perirü fendile dil murgunu bend eyledi
Andelibi hoş nevâ oldum şu günlerde yine.
Gamzesi fikriyle zarım halkı bizar eyledi
Ta'nı ağyare sezâ oldum şu günlerde yine.
Köşe köşe baş eyip boynum büküp ahşamedek
Ben gedayı merhaba oldum şu günlerde yine.
Gülşeni kâyunde yarin şöyle tiz reftar ile
Sanerinu badi saba oldum şu günlerde yine.
Gam elem mihnet keder hicrana ben sövmüş idim.
Cümlesine âşina oldum şu günlerde yine.
Namını bilmem sekiz casûsdan ayrılmadı
Bildim amma terki hâ oldum şu günlerde yine.
DEHŞETÂ bir derde düş oldu tabib bilmez anı
Ben de muhtacı dua oldum şu günlerde yine.

VEHBI CİZMECİDEN

PARÇALAR

Derliyen : Ha-Nur

Al başını ey gamzede ol yare kadar git,
Arzeyle dilin râzini dildâre kadar git.
Elbette senin yareni merhem uracaktır
Aç sinei mecruhunu hunkâre kadar git.
Hiç durma bu zulmethehi gamzâri belâde
Bir cayi füyûzâverü nevvare kadar git.
Yakmış ciğerin ateşi hasret ne durursun
Enhâr yetişmez sana ebhare kadar git.
Sen anlaşılan gamla kederden pek usandın
VEHBI yürü gülzâri safadâre kadar git.

DUĞUN TURKUSU

"Döndü,, davarları sağa,
Bayrak dikile çardağa,
Düğün evine nur yağa
Şen ola düğün, şen ola.

Çalınsın saz, ötsün teller,
Oyuna çıksın güzeller,
Kıvrılsın incecik beller,
Şen ola düğün, şen ola.

Kuş ötsün, kuzu melesin,
Görümceler un elesin,
Deyin: bize de gelesin,
Şen ola düğün, şen ola.

Kollara burma takınsın,
Ak ele kına yakınsın,
Tanrı nazardan sakınsın,
Şen ola düğün, şen ola.

Boncuklu sofra serile,
Yufkalar kat kat derile,
Dostlara şerbet verile,
Şen ola düğün, şen ola.

Bir bu yana, bir o yana,
Kol kol seğmenler dolana,
Gözlerin aydın kaynana,
Şen ola düğün, şen ola.

Zurnalar dil dil dillensin,
Yeşil yazmalar pullansın,
Gelinin başı güllensin
Şen ola düğün, şen ola.

Çifte kurşun ata ata,
Gelini bindirek ata,
Yolumuz yeni hayata,
Şen ola düğün, şen ola.

Davullar çift çift vurula,
Avluda halay kurula,
Düşler hayıra yorula,
Şen ola düğün, şen ola.

Gelin giyinsin atlası,
Silinsin içlerin pası,
Ağlamasın kız anası,
Şen ola düğün, şen ola.

Ümitler dal dal yeşersin,
Önlerine ömür sersin,
Çiftler muradına ersin,
Şen ola düğün, şen ola.

Hasan Turan

İngilizceden :

M A R S (Merih)

Gökte ve yerde ışıklar silinince, yıldızların donuk ışığı belirir. Geceleyin ilk nazar, kızıl seyyare Mars'a çevrilir.

O, aşkın narin yıldızı mıdır; aşkın ve hülyaların yıldızı mıdır? Oh hayır! Şu mâvi çadırdan bir kahramanın zırhı parıldar.

Kuvvet yıldızı! Senin ızdırabıma karşı durduğunu, bana tebessüm ettiğini görüyorum. Sen zırhlı elinle işaret edince, ben, tekrar kuvvetleniveriyorum.

Hüseyin AKSOY

G U Z

Ari kuşlarının sesi duyuldu,
Sincaplar cevizin budağındadır.
Parmağı yüzüklüm yola koyuldu,
İlk müjde gönlümün dudağındadır.

Çırpınıp duruyor dalda yapraklar,
Yaprak daldan, dallar yapraktan güzel !
Dul kalmış değildir kutlu topraklar
Anamın gülüşü zafere bedel.

Bulutlar dağlara hayat taşıyor,
Ardıç meyvesini dökmüş dallara.
Üzüm salkım salkım siyahlaşıyor,
Toprak insanları düşmüş yollara.

Eğrelti taşınmış, otlar biçilmiş,
Çekirgeler vızır vızır ötüyor.
Elmanın taşlama zamanı gelmiş,
Al al fistan giymiş göğe, tütüyor.

Başbaşa kuşlarla bu sessiz öğle..
Çok şükür, anbarlar seslenmededir.
Bir rüya görmüşüm zamansız böyle,
Ağaçlar türkümle beslenmededir...

Niyazi ÖZZAİM

Bir Efsaneden :

N İ N N İ

Gögem boncuk ilediğim,	Gözlerimden kan yaş akar
Koz beşiğe belediğim,	Sürmeleyin ıgıl ıgıl.
Al bağırdağ doladığım,	Emekliyen ağa ile
Ak gün için dilediğim;	Yetim kaldın he mi oğul?!
Balu, balul	Balu, balul

Ölen yunar, görenektir,
Su taşısın, yansın ocak.
Lohusalık kımalarım
Ah, dul iken mi solacak?!?

Balu, balul

Basri Gocul

Ö Ğ R E T M E N

(Öğretmenlik cansız ruhlara can veren bir
tanrı san'atıdır). ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU

Şair sanatının penceresinden
İlhamın sıhribaz okunu attı,
İçinde duyduğu hicran sesinden
Kavalı inleyen çoban yarattı.

Baktı ki: ne içer ne yerdi çoban..
Misralar içinde can verdi çoban..

Ressam sa daldığı renk denizinden
Şekilsiz ve donuk bir inci aldı
Düşündü ve koştı onun izinden
Fırçası düşerek hayrete daldı.

Dururken bir ânda karardı renkler
Gözünden düşerek sarardı renkler..

Sesler peşinde bir musikişinas
Günlerce ahedip saçını yoldu,
Ruhunun telinde belirdi bir yas
Notalar hazin bir hıçkırık oldu.

Baktı ki.. mateme dönmüştü sesler
Eriyen mum gibi sönmüştü sesler..

Mermere can veren bir heykeltıraş
Venüs gibi büyüdü bir eser yaptı
Gittikçe gözünde büyüdü o baş
Bir ilâh sandı da kendine taptı

Gördü ki: pekrusuz dokundu heykel
Kas katı kesildi ve dondu heykel..

Sanatın tılsımlı tapınağında
Öğünen bir eser yaptı Öğretmen
Sabrın, tevekkülün yüce dağında
Fazilet yıldızı parladı hemen..

Gördü ki: engine yürüdü eser
Dünyayı peşinden sürüdü eser..

Ey cihanı saran ve yeden adam
İnsanı yeniden halkeden adam.

Mahir Türkkan

T O P R A K . . .

Kapım toprağa açılır
Ordan öteye geçilir,
Kâh yürünür, kâh uçulur,
Toprak, ben senin kulunum!

Yazını yazar pulluğum,
Senin kabarmış soluğum,
Sana boşanan oluğum,
Toprak, ben senin kulunum!

Sen dindirirsin sızımı,
Ver oğlumu, ver kızımı,
Okudum alın yazını,
Toprak, ben senin kulunum!

Sende arıttım içimi,
Sende yürüttüm göçümü,
Sende fârıttım suçumu,
Toprak, ben senin kulunum!

Dostum, toprağım, taşım;
Anam, babam, can kardaşım,
Sevgin: her öğünde aşım,
Toprak, ben senin kulunum!

Akan çaylarla birliğim,
Sende düzenim, dirliğim,
Başlıyor cihangirliğim,
Toprak, ben senin kulunum!

Kucağım dolu tohumla..
Sana azımla çoğumla
Bilki varımla, yoğumla;
Toprak, ben senin kulunum!

Osman Attilâ

KESKİNOĞLU
HASAN EKMEL

Edip Âli BAKI.

AFYON; eskidenberi bilgin kişilere fazla itibar ederdi. İki yüzyıl önce İskilip taraflarında, Ali Paşa oğullarından ünü etrafa yayılmış, âlim Hasan Efendiyi de Afyon'a davet etmişler. Ve daveti kabul eden bu âlimi, halk büyük merasimle, bayraklarla karşılayarak şehre getirmişlerdi. Memleket müderrisleri arasına katılan, bir zamanlar Afyon'da müftülük yapan merhumun ne kadar yaşadığını ve Afyon ilim âleminde ne şekilde hizmet ettiğini bilemiyoruz. Fakat, Afyon'da sonradan Keskin lakabını alan, velût ve aydın bir aile armağan bırakmıştır. Üç oğlundan birisi Hacı Süleyman, Müderris Abidin üçüncüsü Şair Ekmel'in babası Mehmet efendidir.

Devrinin ünlü bilginleri arasında sayılan oğlu Keskin Mehmet efendi, Afyon'da tahsilini yaptıktan sonra, o vakit, Anadolu'nun büyük ilim merkezlerinden biri olan Konya'da öğrenmesini ikmal ediyor. Medrese arkadaşları arasında, Hâdımlı hocanın dikkat nazarını çekiyor. Ve tam manasıyla bir müderris olarak yetişip Afyon'a dönüyor.

1233 Hicrî yılları Şerhiye Sicillerinde (Fahrülmüderrisin Keskin ef. Keskin Mehmet efendi) diye adı geçmektedir.

Mehmet efendi ilmî şöhretini iyice aldıktan sonra İstanbul'a gidiyor, Ayasofya'da vaaz ediyor. Kürsüde, o zamanın yolsuzlukları hakkında ve kısmen padişah ikinci Mahmut aleyhinde atıp tutuyor. O sıralarda hünkâr mahfiline gelen padişaha hoş görünmek isteyen maiyeti, hocayı susturmak istiyorsalarsa da, padişah, hocanın samimî heyecanına ve göz yaşlarına bakarak müdahaleyi men ediyor. Vaazdan sonra, hocayı mahfilde huzuruna kabul etmiş, girerken hocanın korku ve telâşını gören padişah, ona "keskinsin fakat, miskinsin!," diye lâtife yolu hitabda bulununca Mehmed efendi; «Ben sizden korkmıyorum. Makamınızın heybeti basıyor. Ben ilmin, şer'in icabını yaptım» diye cessurca cevap vermiş. Bu hal padişahın daha ziyade hoşuna giderek kendisine Afyon'da Taş medresenin (Gedik Ahmet Paşanın) müderrisliğile Tefsiri Beyzaviyi hediye ediyor. Her yıl İstanbul'a rama-

zan va'zına giden Keskin Mehmet efendinin İstanbul üleması ve halk arasında ünü yayılmıştır. Herkesten hürmet ve iltifat görüyor, Afyon'a her vakit küçük bir servetle dönüyordu. Böylece Afyon'da bol tahsisat ve maaşla kazandığı servetin verdiği refah içinde, bilgisinin gölgesinde, mes'ut bir ömür süren Mehmet efendi 1244 hicrî yılında vefat ederek Akmesic kabristanına defn edilmiştir. Ve mezar taşı kitabesinde kendisine:

*Feridülâsr bu Keskin Muhammet
Efendi eyledi ukbaya rihlet.*

dedirtirekl.. Şair ve âlim Hasan Ekmel efendi, işte böyle, aydın bir babanın oğlu olarak yetişmiştir. Doğumunun 1800 tarihlerinden evvel' olduğunu tahmin ediyoruz. Hasan Ekmel'in çocukluğu, Afyon'un ilim ve şiir bakımından zengin bir devrine tesadüf eder. Babasından ve ünlü âlim Buhara'lı Hacı Vahit efendiden medrese tahsilini yaptıktan sonra, Konya'nın Hâdımlı kasabasına giderek, o zamanlar ilmî kudreti ile pek tanınmış olan Seyit Ahmet efendinin feyizli derslerinden icazet almış, daha mükemmel bir Hasan Ekmel olmağa çalışmıştı.

Uzun bir tahsilden sonra, Afyon'un sayılı bilginleri sırasına geçen Hasan efendi de, babası gibi şöhretini bulduktan sonra her yıl İstanbul'a gidiyor. İstanbul halkı ve saray muhiti içinde rağbet ve iltifat görüyor ve oradan Afyon'a bol bol nakdi hediyelerle, zaviye ve medrese beratları ile dönüyordu.

Afyon'da, müderrisliği esnasında, daima tefsir okuturdu. O, tefsirde "yektâ," diye anılırdı. Sarf ve nahiv hocası değil, o, yetişmiş müderrislerin hocası. Onun İstanbul'da Ramazanda, vaız ederken, Sûrei kevseri 30 gün şerh ve tefsir ettiği görülmüştü. Bütün İstanbul ülemasının hayretleri içinde.

O, aynı zamanda usul ve maanide, medresede okunan ilimlerin hepsinde birinci derecede bilgin sayılırdı. Arkadaşları da bunu itiraf ederlerdi. Akranı arasında en ileri safta olan Hacı Hamza Bey oğlu müderris Bekir efendi: (Hasan efendi benden âlim) demekten çekinmezdi. Pek çok talebesi vardı. Meşhur müsevvit şair Salih Dehşetî bunlar arasında...

O, tasavvufa rağbet göstermemişti. Zahir ülemasındandı. Bir zamanlar, Burdur eşrafı onu müftü yapmak için davet ederek memle-

ketlerine götürmüşlersede, Hasan efendiyi pek seven ve onun Afyon dan ayrılmasına razı olmıyan, Afyon müteselliminin, Burdur müteselliminden ricası üzerine, bu işten vaz geçmişti.

1277-1855 de, hocası Vahit efendinin yerine müftü oluyor. İki yıl sonra âzlediliyor. Yerine şair Fevzinin torunu Ahmet Muhtar geçiyor. Her nedense Ahmet Muhtar'la araları iyi değil, âzlerinden ziyade onun yerine geçmesinden müteessir...

Yine de ölene kadar, Akmescitteki hanesinde, hastalığında bile derslerine devam ediyordu.

Âlim, fazıl şair, debdebeden, haşmet, azamet ve servetten zevk alırdı. Hükûmete donatılmış atla gider gelirdi. Bu hal, belki çevresindekilerin gıpta ve hasetlerini arttırarak azline sebep olmuştu. Müftülükten ayrıldıktan sonra beş sene daha yaşamıştır. Akmescitte ki evinde, arkasında Behaettin, Sadettin, Necmettin, Ali Fevzi adlarında dört oğlan ve Refia, Atiyye adlarında iki kızla epeyi de bir servet bırakarak 1284-1862 de hayata gözlerini yummuştur.

Yakın bir mazinin adamı olmakla, ve bir çok mensubu aydın Keskin ailesi efradı bulunmasına rağmen, hayatı hakkında bundan başka bir malûmat elde edemedik.

Birinci safta âlim, ikinci safta şair olan Hasan Ekmel'in şiirlerine gelince; halen, biz ancak üç parça şiirini elde edebildik. Onun kitapları, defterleri, varisleri elinde kaybolmuştur. Şiirlerini sırasile derç ediyoruz.

Babası için yazdığı mezar taşı kitabesi:

*Feridülasr bu Keskin Muhammet
Efendi eyledi ukbaye rihlet
Sekahum rabbihum câmundan içti
Şarabı kevseridir dari cennet
Dedi ahir nefesde ya ilâhî
Ümurum âmmeten sana emanet
Okusun fatiha ruhuna her kim
Umarsa dari uhrada şefaât
Dedi tarihini mahdumu Ekmel..
Peder firdevse kıldı rahi azimet*

1244

1263 Hicrî yılında, Afyon mutasarrıfı Namık Kemal'in dedesi

Abdüllatif Beye bir "Tebriki sâl," yazıyor. Bu menzumede birinci Abdülmecit hakkında bol iltifatlarla bulunurken bir taraftanda, Lâtif Beyin Mevlevî dergâhına civar oturduğunu, mevlevîliğe muhabbetini belirttiği gibi, memleket ileri gelenlerinden ehlidil, şair, bir arkadaşından da hürmetle bahsediyor; yani Tahir ağadan. Bu şairin pek samimî dostudur, beraber oturur, beraber gezer köylerde, beraber dolaşır birbirine karşılıklı şiir yazarlardı.

İlim ve şiir erbabına ötedenberi hürmet ve rağbet gösteren Namık Kemal'in dedesiyle Tahir ağa, daha evvel tanışmış, sevişmişti. Tahir'in hayatı, şiirleri hakkında bilgisiziz. Arkadaşı Hasan Ekmel'ide böyle tanıyor ve seviyor. Manzumeyi aynen yazıyoruz:

*Zillî yezdân Hazreti Abdülmecit Sultan Han
Sagei âdlinde emnü rahat üzredir enâm.
Izhârı adli milk şer'i kavîm din için
Celbeder her beldeye sahib âdalet hâsu âm
Tâk âlâda felek fermanını imza edip
Her ne rey etse nüfûz bulmaktadır fevkalmeram.
Bahusus Sahip Karahisar beldesine bişşeref
Gönderüp Abdüllatif bendesin bilihtiram.
Öyle bir sahip şiyem kim reyü irfanın anın
Görmemiş çeşmi cihan, devri zaman, aynı fihâm
Hem şecaat hem zarafet hem sehayü âdlile
Cümle akranını faik dendi serdarülavam.
Böyle evsaf ile zibâ olduğu için o zat
Zikri hayrını edüp virdi zebanım suphu şâm.
Bir vesilecûy idim çoktanberi yazmak için
Bir duanâme o zate arzuhal ile benam.
Hanedanı beldemizden bendesi Tahir ağa
Dür nisar olup bu sâl tebriki ile binnizam.
Nazmını görünce dedim sad hezârân âferîn
Dedi siz de nazm edin bir lâyiki desti kirâm.
Adeti ehli Kerem sarfı nazardır ez kusur
Gerçi bîkudret isem de şermile ettim kelâm.*

— TEBRİKİSÂL —

*Şest şeh nevsalini ferruh kıla Allâh senin
Mazharı ismi lâtif ol ducihanda kâmekân?*

Ömrünü efzûn edüp makhur ede âdanı hak
 Cümle ekdârdan olup mahfuz olasin kâmran.
 Nâsırın tevîfiki hak feyzi veliyullah ola
 Ayni cem âyini Mevlâna medetkârın her ân.
 Halisi makbuli hazret olduğuna bu delil
 Hazreti Sullan Semai bahçesinde sayeban.
 Payidar olsun bu izzet devletü rif'at ile
 Tabenâk oldukça burcunda o necmi ferkdan.
 Saad ile tâli ola hem kevkebi ikbaliniz
 Zevk ile etsin güzâr eyyamü saatin heman.
 Ekmelâ nevsalina tarih duasında dedi
 Yaverin lütfü hudâm ola Latif bey ducihan.

1263

Hacı Yahya camiinin kapısında yazılı bir kıt'ası da şöyledir:

Ziyaretgâh önünden her kim eylerse ubûr
 Fatiha okur geçerse akibet mesrur olur.
 Hacı Yahya camiidir işbu cami şöhreti
 Merkadi işbu makamda ey azizim girde gör.

NOTLAR:

1— Bu makaleyi yazmak için 1233, 1236, 1285 No. lu Şeriye sicillerinde, Müftü Hüseyin Bayık'tan, Sofu Hoca Osman Hâkî'den, öğretmen Keskin Mehmet'ten, Tebriki Sâl manzumesini bulup getiren arkadaşım Bekir Sıtkı Sencer den Müze Müdürü S. Gönçer'den, talebem Muhsin Keskin'den yardım gördüm.

2— Şairin müftülüğe ait emri o zamanın memuriyet merasimini gösteren bir yazılı vesika olarak buraya koymayı muvafık buluyorum:

"İzzetmeab Karahisar Sahibde sakın Keskin zade elhaç Hasan ef. Badesselâm inhâ olunurki kazai mezburda mezunu bilifta olan Abdülvahit ef. müsin ve ihiyar olup hizmeti fetvayı idare edemediğinden bahisle hacri ve Senin ehliyet ve istihkakına mebni hizmeti celilei fetvaya mezuniyetinin kazayı mezkûr meclisinden ba ilâm ve ba mazbatai umumiye istida ve Bursa mutasarrıfı saadetlu paşa tarafından inhâ olunmakla efendii mumaileyh hacr olunarak yerine kazai mezkûrda iftaya tarafımızdan sana izin verilmiştir. Gerektirki ledelistida esah akvali eimmei hanefiyei aleyhüm rahmetirabbilberiye ile ifa edüp kütübü mutebereden nakli sarıh ve imzalarında Karahisar Sahip müftüsü deyu tasrih eylersin vesselâm.

Harrere filyevmittasî aşere min şabanulmuâzzâm lisenei seb'a ve sebîn ve mieteyn ve elf.,, Elfakir Mehmet Saadetiin afa anhu

Afyon İli Nüfusu Üzerinde İnceleme Denemesi

Sandıklı'lı: MURAT ÖNER

Bu yazıda görülen çizelgelerin hemen hepsi, sayım sonuçlarından faydalanılarak, yazar tarafından hazırlanmıştır.

Afyon İlinin nüfusunu ilk ağızda ilin idare bakımından bölünüşü üzerinden inceliyeceğiz. Şurası bellidir ki Anayasamıza göre Türkeli İl-lere, İller İlçelere, ve İlçeler de Bucaklara bölünür, bunlar da köy, kent ve şehirlerden örülmüştür. Konumuz bu kümelerin nüfusu üzerinedir.

1— Bütün İlin nüfusu bir bakışta çokluğu kavranılamıyacak sayıdadır. Eğer Sayın Valimiz 940 yılında kendi ilinde oturan, beşiktekinden eşiktekinden kadar, kadın, erkek bütün halkın ziyaretini kabul buyursaydı, bu onun için bir zevk olmakla beraber hemende imkânsız olacaktı. Çünkü saatte 101 kişinin ziyaretini kabul ederek günde on saat buna devam etseler, bu iş pazarlar hariç tam bir yıl sürerdi. Tören 935 te yapılsaydı bu iş için Valinin günde 9.30 saatini ve 927 de yapılsaydı 8.10 saatini ayırması ancak yetiştirirdi.

Afyon İli bütün Türkelinin 1/60 ını kapladığı halde, 940 sayımına göre yurttaşlarımızın 1/56 sını bağına basmıştır. Böylece 38 İlden daha kalabalık (nüfus sıklığı 25) ve 24 ilden daha tenhadır. bununla beraber İlimiz her zaman aynı derecede kalabalık olmamıştır. 927 yılında ilin dağ taş bütün toprakları İldaşlar arasında paylaşılsaydı, bir nüfusa 50 dönüm; 935 te 42 dönüm kadar ve 940 ta ise 40 dönüm düşerdi 935 sayımı ile 940 sayımı arasında ilimizin nüfusu her bin kişide 56 kişi artmıştır. Bütün Türkeli bakımında bu artış (Hatay hariç) 1000 kişide 96 kişidir. Buna göre nüfusu pek az artmış demektir.

II—İlimiz beş ilçeye ayrılmış olup bunlar genişliklerine göre şöyle sıralanırlar.

(Çizelge: 1)

İLÇE	1000 DÖNÜM	İLÇE	1000 DÖNÜM
Afyon	4180	Sandıklı	2080
Bolvadin	2420	Dinar	1640
Emirdağ	2340	Tutarı	12660

Türkelinin bütün ilçelerinin ortalama genişliği (940 ta) 1728 (bin) dönüm; 945 te ise 1632 (bin) dönüm olduğuna göre Afyon İlçelerinin genişliği çok fazla demektir.

İlçelerimiz nüfus bakımından şöyle sıralanır:

(Çizelge 2)

NÜFUS					
İLÇE	935	940	İLÇE	935	940
Afyon	121429	126816	Sandıklı	44634	45441
Emirdağ	47579	51856	Bolvadin	43119	45151
Dinar	42487	46770	Bütün İl	299786	316034

Bütün Türkeli İlçelerinin ortalama nüfusları(940 ta)40047 olduğuna göre Afyon İlçeleri bu ortalamanın üstündedir.

İlçelerimizin 940 sayımında 935 sayımına göre artışları şöyledir:

(Çizelge: 3)

ARTIŞ		
İLÇE	SAYI	1000 KİŞİDE
Dinar	4283	100
Emirdağ	4277	89
Sandıklı	3207	71
Bolvadin	2032	47
Afyon	5387	+44
Bütün il	16786	56

Bu çizelgeye bakılınca Afyon ve Bolvadin ilçelerinin nüfus artışının ilin ortalama artışından geride kaldıkları anlaşılır. Dinar ilçesi ise, bütün Türkelinin ortalama artışının üstüne çıkmıştır. Öbür 4 ilçemiz Türkelinin nüfus artışına ayak uyduramamaktadır.

Son iki sayıma göre ilçelerimizin nüfus sıklığı (1000 dönüme düşen nüfus sayısı):

(Çizelge: 4)

İLÇE	935	940	İLÇE	935	940
Afyon	29	30	Emirdağ	20	22
Dinar	26	29	Bolvadin	18	19
Sandıklı	21	22	Ortalama	24	25

Türkeli için sıklık 935 te 21, 940 ta 25 tir. İlimiz bütün Türkeli ortalamasına göre kalabalık demektir. Ancak bu kalabalık Afyon ve Dinar ilçelerimize toplanmıştır.

III— 940 Yılı durumuna göre Afyon ili 17 Bucağa ayrılmıştır. Bucaklar köy sayıları ve nüfusları bakımından birbirlerinden çok farklıdır. Şu çizelgede Bucaklar barınak (köy, kent ve şehir) sayısına göre sıralanmıştır: (Çizelge: 5)

BUCAK SAYISI					
Barınak	935	940	Barınak	935	940
12—15	2	2	31—35	3	3
16—20	3	3	36—40	1	1
21—25	5	5	41—45	—	—
26—30	—	—	46—50	1	1
			51—60	2	2
				17	17

Bu çizelge Bucaklarımızın barınak sayısı bakımından ne kadar çeşitli bir durumda bulunduklarını gösterir. Hele şu çizelgeye bir bakılsın: (Çizelge: 6)

BUCAK SAYISI		
Nüfus	435	940
7000—10000	5	3
10001—15000	4	6
15001—20000	4	4
20001—25000	2	2
25001—35000	1	1
35001—65000	1	1
	17	17

Görülüyor ki Bucaklar arasında, barınak ve nüfus eşitsizliği aşırı denecek kadar çoktur.

IV— Afyon ilinde 935 te 484ve940ta 485 barınak bulunmakta idi. Bunların çeşitlerine göre sayıları şöyledir: (Çizelge: 7)

SAYI		
Barınak	935	940
Şehir	1	1
Kent	12	14
Köy	471	470
	484	485

İki sayım arasındaki gelişme köy sayısının aleyhine olarak kentlerin çoğaldığını gösteriyor. 945 Sayımında 3 köyümüzün daha kent olması ihtimali vardır.

(Arkası var.)

HALKEVLERİ ve SAHNE

O. Turgut PAMIRLI

Halkevlerinin içtimai bünyemiz içindeki yeri ve faaliyet sahası düşünülünce, sahnenin ona nasıl bir vasıta olabileceği kolaylıkla anlaşılır. Peşinen hatırlamalıyız ki; onun Halkevlerinin geniş ve bir milletin içtimai kalkınmasını, tamamen kucaklıyabilen şumullu gayelerinin dışında bir amacı yoktur. Sadece kendi hususiyetine ait bir takım çalışma tarzları ile diğer kollardan ayrılmıştır.

Biz, bu yazımız da daha ziyade sahne faaliyetlerimizin yakın mazisi içinde, bu güne kadar aldığı durumu kısaca gözden geçireceğiz.

Şurası muhakkaktır ki, tiyatronun üzerine topladığı alâka her hangi bir sanat ve ilim kolundan daha fazladır. Ve bu suretle Halk-evine daha fazla insan çeker. Gençliği, toplanma ve konuşma bakımından her zaman meşgul edebilir. Hele, bu piyeslerin mevzuları içtimai olayların mukayeselelerini, mes'elelerini ortaya koyar ki, bu cihet ayrı bir önem taşır.

Hemen her devirde insanlık; tiyatroyu, hayatın müessir bir dersi olarak kabul etmiştir. En güzel fikir ve kanaatların müsbet davranışlarla birleşerek san'atkârane emeklerle yaşatılması için, sahneden daha müsaid bir zemin olamaz.

Sahneye, «medeniyet tümseği» demekle bu hükümlerini veciz bir surette ifadelien Garpli aydınlar, hükümlerinde mübalâğa yapmış değillerdir. Bizde «tiyatro», tarihile uğraşanlar, sahnenin mazisini «Kapımızın eşiği» denecek kadar yakın mesafede gösterir.

Orta oyununu, modern tiyatro dışında alırsak, bu günkü sahnenin kuruluşu Tanzimattan çok sonradır. Hele bu sahneye verilmiş ilk emek, Avrupa görmüş, medenî âlemlerde yaşamış büyük inkılâpçı «Şinasi» nin «Şair Evlenmesi» adlı piyesidir. «Namık Kemal» in «Vatan veya Silistire» si Şinasi'nin ilk kalem denemesinden sonra gelir. Tercüme bahsinde, sahne eserlerine verilen emeklerin başında «Vefik Paşa» ve «Ali Bey» hatırlanır.

Cumhuriyet devrine gelinceye kadar, tiyatromuz da kendini aramakla meşguldü. Ona serbest bir hava ve geniş bir çalışma sahası imkânlarını veremeyen idare şekli ve hayat şartlarımız karşısında in-

Şeriye Sicillerine Göre
Meçhul Halk Tarihi:

Afyon'da Eski Zamanlarda YAŞAYIŞ

— 35 —

EDİP ÂLİ BAKI.

200 Yıl önce Afyon'da yaşayan bir mütegalibenin
kötülüğünden dolayı sürüldüğünü, Halka yapılan
zulmü gösteren bir belge.

«Sucu Zadenin hakkında hukûku-ibad bâdel-istirdad ve Antalya kalesine kale-bend emridir.»

Emîrül-ümerâil-kiram, Kebîrül-küberâil-fıhan, Sahibül-izzeti vel-ihşam elmuhtaç bimezîdi-inayetil-melikil-â'lâ ber vechi arpalık Ka-

kişaf gösterememiş bunu ancak Cumhuriyet inkılâbı elde edebilmiştir.

1919 Mücadelesinin kat'î neticelerinden doğan Cumhuriyet inkılâbı Türk cemiyeti için bir dirim mevzuu olabilecek her türlü davranışlarını prensiplerine katarken, sahneye lâayık olduğu önemi vermek suretile, bu gün sahip olduğumuz «tiyatro» varlıklarını yaratabilmiştir.

İnkılâbın ilk zamanlarından Halkevlerinin doğuşuna kadar bir takım resmî ve hususî müesseselerin faaliyetleri sırasında sahnede yer verilmek suretile yürütölmüş olan tiyatro faaliyeti, Halkevlerinin kuruluşu ile, daha başka ve müsbet şekiller almıştır.

On senelik bir gayret, bu gün sahneye yurdun en ücra köşelerinde tanıtmış, ondan istifade yollarını hakikat yapmıştır.

Halkevlerinin, yıllık çalışmalarını gösteren faaliyet grafiklerinde bu cihet en başta gelen bir durumdadır. Türk gençliğinin Halkevi sahnelerindeki çalışmaları istenilen randumanı verecek mahiyete girmiştir. Bugün repertuvarlarında, temsili bir kaç kere tekrar edilmiş esere tesadüf edilmez.

Halkevi sahnesi, dünün mahcup ve sıkılğan gençliğini tamamen değiştirmiş anlayışlı, dinamik bir hale getirmiştir. İnkılâp Türkiyesi her türlü içtimai günlerini Halkevi sahnelerinin imanlı davranışlarıyla yaşanması bir âdet haline getirmiştir.

rahisar Sahip Sancağı mutasarrıfı Murtaza Paşa dâme ikbaluhu ve kudvetül kuzat vel-hukkâm mâdenül-fazlû vel-keâm.... Kâdısı ve Karahisar Sahip Kazası mâibi zîde fazlühüma ve kudvetül-kuzat vel-mustafazın halen Antalya Kalesi dizdarı Zîde hifzuhi Tevkîi-Refîi Humayun vasil olucak malûm ola ki senki Karahisar Sahip Kazası nâibi mevlana hasen (Zide ilmuhi)sun Süddei-seadetime mektup gönderüp Karahisar Sahip Kasabası sükkânından Sucuoğlu Ali Beşe ve elhac Abdurrahman ve elhac Ebu Bekir ve elhac İsmail nam kimselerin zimmetlerinde zuhur eden hakı fukara ashabına istirdat ve keyfiyet emvalleri arz ve ilâm olunmak için bundan akdem akd olunan meclisi şer'i enverde hazırun bil-meclis olan ulema ve suleha ve eimme ve hutaba ve sâdâtı-kiram ve erbabı-tüccar ve Yeniçeri ihtiyarları ve Kazai mezbur eyaletlerinden cemmi-gafir ve cemmi-kesir bi garaz müslimiden istifsar olundukta cevaplarından bundan akdem fetvadan hacr ve nefy olunan Tekeli müfti Ahmet efendinin avenesinden ve yedi rişveti olan mezbur Sucuoğlu Ali bir kaç seneden beri kazamızın âyanları lieclil-maslaha diyari-aheri bulunmak tekarübile müftü mezbur esnaf sahiplerinden merkumun ehac Abdurrahman ve ehac Ebu Bekir ve ehac İsmail ile yekdil ve yekcihet ve yedi rişveti olan mezbur Sucuoğlu Ali'yi beyinlerinde âyan nasb edüp vilâyetimize kâh mütesellim ve kâh Yeniçeri Serdarı ettürüp merkum dahi mezburine isnaden Kazamız Kuralar'ında sakın bazısı kudret kimseleri birer behane ile basmada bigayri hakkın ahz ve habs edüp bâdehu mezburundan biri şefaateci olup mahbus olan kimsenin cerîmesini ikişer üçüryüz kuruşa kat' ve içlerinden birisi dahi beyinlerine tevassut ve onbeş yirmi günde on beş hesabı üzerinden elzem ve bâdehu vadesi tamam akçeye eda ederse febiha edemediği halde yedinde mevcut olan ganem vesair hayvanların nuksan baha ile alup ziyade gadr eylediklerinden maada mezbur Âli nice kimsenin ırz ve menzillerini fuzulî zabt ve netice ehli ırzın, ırzların, halkın hilâfi şer'i şerif darbı şedid ile darb ve mecruh ve niçeleri merkumun şerrinden terki diyar edup bunun emsali zulmü teaddisinin nihayeti olmadığından gayri üç dört senedenberi avenesi olan mezburun ile ittifak ve ittihat ve fukarayı reiiyyetin üzerlerine edası lâzım gelen avarız ve imdadı hazari ve sair emri şerifle vaki tekâlifin hîni tevzîinde fukarayı reiiyyetten bir ferde haber vermeksizin kenduye müteallik olanlarla muradleri üzerine bazı kuraya ziyade ve bazılarına noksan ve vilâyet masarısı namile her deftere ba defteri mütevellî veya mürasele deyu ikişer üçer kise Akça zam ve tevzi ve cebren tahsil ve masarısı vilâyet namile zam ve tevzi eyledikleri bir ferdin malûmu olmayup müddeti-merkumdenberi ve müftîi sabık

mezkûrun ve avanelerinin fukaradan cebren aldıkları akçadan maada mütegalibe mezbur Sucuoğlu Ali cerayım nam ve sair behane ile fukaradan zulmen yirmi bin kuruştan mütecaviz akçe aldığı cümle nin yakinen malumumuz olduğu bundan akdem ısdar ettirdiğimiz emrişerif mucibince o meblâğı mezkûru meclisi mezbur Ali'den şer ile ve dava sudurunda olduğumuzdan ademi itaatinden naşı avenelerinden olan mezburan elhacc Abdurrahman ve elhacc Ebu Bekir nam kimseleri alup asitanei şaadetim tarafına firar ve deri şırrete salık ve ihtilâli nizamı memlekete bais ve mezbur Sucuoğlu Ali kendi halinde olmayup mütegalibe ve ser cemiyet ve mukıdî fitne ve fukaraya zulm ve bigayri hakkın mallarını ahz etmek âdeti mustemirri olup muzırrınas ve saî bil-fesad olmağla rahmen bilfukara mezbur elhacc Abdurrahman ve elhacc Ebu Bekir ve elhacc İsmail fima ba'd kendi hallerinde olup umuru vilâyet ve raayaya müdahale eylemeyup ve hükkâm kapularına varmayup kendi hallerinde olmak üzere tenbih ve tekit olunmak için başka emri şerifim sadır olmağla mezbur Sucuoğlu Ali mübaşir marifetiyle mahalline ihzar mahallinde şer'ile murafta ve zimmetinde şerri sübût bulan hakkı fukara badettahsil saire mucibi ibret için Antalya kalesinden kalebend olunmak üzere ilâm ediyor deyü ilhak ve bu minval muharrer emri şerifim ve birinin ricasına vaki hali bi-l-iltimas sizki mirmîran ve nâib muma ileyhsiz başka başka arz ve ehali dahi mahzar etmehliğin veçhi meşruh üzerine mezbur Sucuoğlu Ali beşenin ocağı tarafından tayin olunan çavuş mübaşeretiyle bulunduğu mahalden ahz ve mahalline ihzar olunup mahallinde terafı şer'i şerif ve zimmetinde sabit olan hukuku ibad ashabına bad-el-istirdad fimaba'd mütesellim ve serdar olmak şartıyla salâhı hali zahir oluncayedek kalei mezkûreye nefy ve kalebend olmak emir olmuştur. Buyurdum ki vusul buldukda bu bapta sadır olan emir üzerine amel dahi veçhi meşruh üzere mezbur Ali ocak tarafından tayin olunan mübaşir merkum mübaşiriyyete bulunduğu mahalden ahiz ve mahalline ihzar olunup mahallinde davayı hak ve tayini madde eden husamasıyla terafı şerîşerif ve mukaddemi bir defa şeri şerifile görülüp hasıl olunmiyan ahvallerin tamamen hak ve adl üzere mukayyet olup göresin. İlâm olunduğu üzre ise olbapta muktazayı şeri kavimle amel edüp dahi zimmetile sabit olan hukuku ibad ve ashabına istirdat olunduktan sonra fima ba'd mütesellim ve serdar olmamak şartıyla salâhî hal zahir oluncayedek hittai mezkûreye irsal sen ki Antalya Kalesi Dizdarı mumaileyhsin. Vusulünde mezbur dizdar olduğun kalei merkumeden kalebent eyleyüp ve itlakından tekrar emri şerifim sadır olmadıkca itlak eylemeyüp mazmunu emri şerifimle âmil olasız. Şöylebilesiz. Âlameti şerife itimat kılasız. Tahriren ferdi ahiri Recebu-l-ferd lisene isna ve sittin ve mie ve elf.,

EVİMİZ İÇİNDE

Altı Aylık Çalışma Notlarından...

C. H. Partisinin kültür karar-gâhlarından biri olan Halkevimiz altı aylık çalışma devresinde gayeye doğru yeni adımlar atmış, ülkü yolunda yeni merhaleler almıştır. İlk altı ay içinde başarılabilen ve belirtmeye değer bulduğumuz işlere âit bir kaç notu okuyucularımıza sunuyoruz:

1— Kültür dâvamızın halli yolunda Milli Eğitim Kurullarının seferber edildiği bir zamanda Evimiz; şehirdeki esnaf dükkânlarında cıraklık yapan, bir çok zaruretler yczünden mektebe gide-memiş (93) çocuk için okuyup-yazma kursu açmıştır. Öğretmen Bay Tefvik ve Muhtar'ın öğretmenliğiyle 3 aydan fazla süren bu kurs sonunda bir sınav yapılmış; başarı gösteren (82) çocuğa diploma verilmiştir.

2— Geçen altı ay içinde belirtmeye değer işlerden biri de aile toplantıdır. Mevsimin müsait olduğu aylarda, haftanın pazar akşamları tertiplenen bu toplantılar sosyal yaşayışın ve toplu kaynaşmanın ve eğlenmenin güzel tezahürlerine vesile olmuştur.

Gerçekten pek samimî bir ha-

va içinde geçen âile toplantılarında -diğer bütün toplantılarda olduğu gibi- ön gaye bildiğimiz «hareketlilik» başta gelmiştir. İnce fıkralar, milli oyunlar, bulmacalar, karagöz ve özlü konuşmalar bu toplantılarda ayrı bir mâna ifade etmiştir.

3— Evimiz bu devrede kurslara daha çok önem vererek bir kaç daha kurs açmıştır. Bunları yazıyoruz:

A) Lise Resim öğretmeni Bn. İsmet Özmen'in idare ettiği (Resim kursu) 18-1-945 de açılmış, 19-5-945 de sona ermiştir. Bu kursa (13) erkek ve (2) kız, haftada iki gün gelmek suretile devam etmiştir.

B) C. H. P. Genel merkezimizcede buyruklandığı üzere: en eski Türk spor - oyunlarından biri olan Kılıç- Kalkan için de 24-1-945 de başlayan ve 25-5-945 de biten bir kurs açılmıştır. Kursu katılan (12) genci haftada iki saat çalıştırmak suretile; bu oyunun şehrimizde yaşıyan çok değerli bir ustası, Sabri Serdaroğlu öğretmenlik yapmıştır. Bu gençler milli

şenlik günlerimizde ve Halkevi toplantılarında mükemmel kılıç-kalkan oynamaktadırlar. Diplomalari hazırlanmıştır. Yeni bir kılınc-kalkan kursu açılması düşünülmektedir.

C) Şehrimizin ünlü saz ustalalarından Şükrü Hanlı idaresinde de son aylar içinde bir (Saz kursu) açılmıştır. Bu işe meraklı bir çok gençler haftanın dört gününde Evimizin sazları ile kursa devam etmektedirler. Böylelikle yerli türküleri öğretilmekte ve saza hevesli gençler yetiştirilmektedir.

4— Resim ve Fotoğraf Sergisi: Evimiz salonunda Amatör Resim ve Fotoğraf sergisi 15-2-945 de açılmış ve (15) gün geziciler için açık bulundurularak 23-2-945 de kapanmıştır. Bu sergide: (17) yağlı boya, (10) karakalem resim ve tablo; (20) fotoğraf teşhir edilmiştir.

Sergi sonunda, seçilen Jüri eserleri incelemiş ve derece alanlara mükâfatları verildiği gibi, sergiye iştirak edenlere ayrıca münasip armağanlar verilmiştir. Bunlar arasında derece alanlar Ankara'ya Halkevleri resim ve fotoğraf sergisine gönderilmiştir. Bunlardan birisi o sergide 4 lüğü kazanmıştır.

5— Evimizde verilen konferanslarda ayrı bir yenilik olmuştur.

Konuşmaların sonunda ya film gösterilmiş veya sazla Halk türkülerini söylenmiş ve yerli oyunlar oynanmıştır. Konferanslar şunlardır:

A) Lise öğretmenlerinden Tahsin Tandır (Türk Edebiyatı) konulu bir konferans vermiş, sonunda film gösterilmiştir.

B) Şairimiz Osman Attilâ tarafından (Son devir şiirleri) üzerinde heyecanlı bir konferans verilmiş; bu konuşmada geçen çeşitli örnekleri Halkevli şiire meraklı gençler başarı ile okumuşlardır. Sonunda Halk türkülerini çalınmış ve söylenmiştir.

C) Lise öğretmenlerinden Osman Pamirli tarafından (Çocuk terbiyesi) konulu bir konferans verilmiş, sonunda film gösterilmiştir.

Ç) Yine Lise öğretmenlerinden Orhan Dengiz tarafından da (Zelzele) hakkında bir konuşma yapılmıştır. Bu konuşma sonunda da film gösterilmiştir.

D) Toprak bayramı örnek bir programla kutlanmış, diğer milli şenlik günlerinde olduğu gibi halk-evimiz bu günde de bütün kolları ile mutlu günü kutlamıştır. Bu toplantıda Rüştü Kutman ve Esat Karakoç tarafından Toprak Kanunu üzerinde konuşma yapılmıştır. Sonra milli oyunlar ve yerli

ÜLKÜ'NÜN YAYINLADIĞI ŞİİR KİTAPLARI

C. H. Partisi Genel Merkezince yayınlanmakta olan Millî Kültür Dergimiz *Ülkü*; yeni seriye başladığındanberi, toprağa ve toprak insanına giden sanat anlayışı üzerinde yürümekte ve bu yolda çeşitli örnekleri bol bol vermektedir..

Bir yıldanberi, dergide okuduğumuz ve bu sanat anlayışının güzel örnekleri olan şiirlerin kitap halinde toplandığını sevinçle görmekteyiz. Çünkü bu kitaplar sevdiğimiz ve beğendiğimiz şâirlere ait kitaplardır: İlk kitap ünlü âşık *Veysel*'in «*Deyişler*»ini bir arada vermektedir. İkinci kitap dergimiz yazarlarından, değerli genç şâirimiz *Ceyhun Atuf Kansu*'nun «*Bağbozumu Sofrası*», üçüncü kitap *Nüzhet Erman*'ın -bir kısmı dergimizde çıkan- «*Yeşil*»i ve dördüncüsü de *İbrahim Zeki Burdurlu*'nun «*Toprak İnsanları*» dır.

Ahmet Kutsi Tecer'in başında bulunduğu sanat ekolünün eserleri olan bu dört şiir kitabı Türk edebiyat dünyasında lâyık olduğu önemle karşılanacak ve yer alacaktır.

Taşpınar, kardeş *Ülkü*'yü tebrik ederken, genç şâir arkadaşlarımıza yeni yeni başarılar diler.

Taşpınar

türküler söylenmiş ve şiirler okunmuştur.

E) İstanbul Üniversitesi Profesörlerinden Dr. Süheyl Ünver tarafından (Afyon'da, Türk Tezyinî Sanatı) üzerinde bir konferans verilmiş ve konuşmada adı geçen sanat eserleri dinleyicilere ayrı ayrı gösterilmiştir.

F) Afyonkarahisar ziraatı üzerinde Ziraat Mühendislerinden Ali Bayar ve Cemal Anal tarafından birer konferans verilmiş ve sonunda film gösterilmiştir.

F) Türk edebiyatının başlangıcından bugüne kadar, kahramanlık şiirleri seçilmiş gençlere okutulmuştur. Kılınç-Kalkan, Bengi, Zeybek, Harmandalı, yerli oyunları oynanmış ve bando millî marşlar çalmıştır.

H) Afyon Milletvekilimiz I. H.

Baltacıoğlu tarafından (Politikamız) üzerinde bir konuşma yapılmıştır.

İ) Hemşerimiz, Gazi Terbiye Enstitüsü öğretmenlerinden edip Namdar Rahmi Karatay tarafından (Türk şiirinin gelişimi) üzerine bir konferans verilmiştir.

İ) Müttefik zaferi üzerine yapılan toplantıda Belediye Başkanı Kemal Aşkar (Türk Politikası) nı açıklayan bir konuşma yapmış, millî oyunlar ve yerli türkülerle bu toplantı da çok neşeli geçmiştir.

6— (Afyonkarahisar tarihi ve coğrafyası) yazılması için Dil-Edebiyat ve Tarih - Müze kolları; başta Valimiz olduğu halde şehirlerimizde bu işlerle ilgililerle birlikte 3 defa toplanmış ve bu toplantılarda aldığı kararlar üzerinde çalışmalara başlamıştır. 248

Bugün çıkmakta olan Halkevleri mecmualarının listesi

Ü L K Ü : ANKARA.

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi
Başpınar	Gaziantep
Çorumlu	Çorum
Doğuş	Kars
Erciyaş	Kayseri
Fikirler	İzmir
Gediz	Manisa
Görüşler	Adana
Halkevi	Eskişehir
Halk bilgisi haberleri . . .	Eminönü
İnanç	Denizli
İnan	Trabzon
Karadağ	Diyarbakır
Kara elmas	Zonguldak
Kaynak	Balıkesir
Konya	Konya
Ondokuz Mayıs	Samsun
Taşpınar	Afyon
Türk Akdeniz	Antalya
Ün	İsparta
Uludağ	Bursa
Yenitürk	Eminönü

İmtiyaz Sahibi: A. Sami Onur. Neşriyat Mü. Yahya Akın

Yazı İşleri Müdürü : Edip Âli Bakı.

Yeri : Afyon Halkevi.

Basıldığı Yer : Afyon Doğan Basımevi

Bugün çıkmakta olan Halkvevleri mecmualarının listesi

ÜLKÜ ANKARA.

Çıkarılan Halkvevi	Derginin Adı
Gaziantep	Başınar
Çorum	Çorumlu
Kars	Doğuş
Kayseri	Erciyaş
İzmir	Fikirler
Manisa	Gediz
Adana	Görüşler
Eskişehir	Halkvevi
Eminönü	Halk bilgisi haberleri
Denizli	İnanç
Taşvan	İnan
Dişarbakır	Karadağ
Zonguldak	Kara elmas
Balıkesir	Kaynak
Konya	Konya
Samsun	Öndokuz Mayıs
Afyon	Taşınar
Antalya	Türk Akdeniz
İsparta	Ün
Bursa	Uludağ
Eminönü	Yenitürk

İmtiyaz Sahibi: A. Sami Öneri Neşriyat M. Yahya Akın

Yazı İşleri Müdürü: R. B. İ. B. K. İ.

Yeri: Afyon Halkvevi.

Baskı Yeri: Afyon Doğan Basımhanesi